

- створення систематичних заходів з підготовки керівників навчальних закладів у галузі управління та підготовка нормативних документів, які б регулювали та вимагали наявності професійної управлінської підготовки керівників в Україні

Література:

1. Артемчук Г. Вища школа має стати справді пріоритетною справою в державі // Вища школа. – 2003, – №6. – С.33
2. Даниленко Л. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: Монографія. – К.: Міленіум, 2004. – 358 с.
3. Кремень В. Підвищення ефективності вищої освіти і науки як дієвого чинника суспільного розвитку та інтеграції в європейське співтовариство // Вища школа. – 2003. – №6. – С.3
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М.Степко, Я.Болюбаш, К.Левківський та ін. – К., 2004. – 26 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ ст. – Вид-во „Шкільний світ”, 2001.
6. Сержіовані Т., Барлінтейн М., Кумз Ф. Керування освітою і шкільне врядування. Пер. з англ. О.Щур. – Львів: Літопис, 2002. – 440 с.
7. Современный менеджмент: теория и практика: Обзорная информация/ Сост. В.Яровой; под ред. Т.Щекина. – К.: МЗУУП, 1994. – 144 с.
8. Тези доповідей ІV Міжнародна науково-практичної конференції „Управління в освіті”. – Львів: Видавництво ДД МОНУ, 2009. – 274 с.

В статті розглядаються актуальні питання та основні напрямки реформування освіти в Україні в умовах інновацій. Вони проявляються на різних рівнях менеджменту в навчальних закладах: міністерському, директорському, вчительському. Автор розглядає приклади та дає свої рекомендації щодо успішної реалізації державного проекту «Рівний доступ до якісної освіти в Україні».

Topical issues and main streams of modernization and reorganization in system of Ukrainian education have been considered in this article. The process of innovative changes in education of the country is realized on different levels in educational management. The samples and proposals of effective management in educational institution to give success for state project “The Equal Access to Quality Education” are given.

УДК 371.3

Киричиця В. В.

ПІЗНАВАЛЬНО-ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СЛОВНИКІВ РІЗНИХ ТИПІВ

У статті розглядається питання важливості широкого застосування технологій навчання з використанням словників різних типів для забезпечення студентів глибокими знаннями. Проаналізований матеріал вказує на необхідність роботи студентів зі словником для підвищення рівня володіння іноземною мовою.

Постановка проблеми. В сучасному суспільстві навчання іноземних мов базується на використанні інноваційних педагогічних технологій, які є важливою умовою підвищення ефективності засвоєння і практичного опанування іноземними мовами. Саме новітні технології навчання іноземних мов створюють необхідні передумови як для розвитку мовленнєвої компетенції студентів, так і для розкриття їх індивідуальних здібностей, готовності до вирішення складних життєвих проблем, поповнення складу інтелектуальної еліти суспільства. Новітні технології навчання – це вимога сьогодення,

що дозволяє створити суспільство, засноване на знаннях. Відомий український дидакт В.І.Бондар визначає технології в педагогіці, як «сукупність знань і способів оптимального відбору змісту, вибору засобів і методів певного виду діяльності, що забезпечують цілеспрямований рух від мети до результату». [2, с.254]. Окремі висновки з цього питання вимагають більш ґрунтовного дослідження і перегляду з усвідомленням того великого значення, яке відіграють технології навчання з використанням словників для вивчення іноземних мов і загального розвитку людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення питання застосування новітніх технологій навчання пов'язане з науковими працями Н.О. Голівер, В.Е. Краснопольського, М.В. Лаптевої, К.Ю. Люшук. Питання пізнавально-практичного значення словників піднімається в дослідженнях ряду авторів (К.С. Горбачевич, О.М. Лукаш, В.П. Берков, Л.П. Ступін, Г.К. Князькова, В.Н. Сергєєв, В.Д. Уваров, В.Г. Гак, В.А. Широков).

Формулювання цілей статті. Метою статті є показати існуючий досвід у справі дослідження застосування технологій навчання з використанням словників різних типів. У цій статті ми спробуємо визначити важливість цих технологій для підвищення рівня знань студентів та висвітлити питання реалізації словником своєї традиційної функції джерела знань і носія інформації. Слід зазначити, що в психолого-педагогічних дослідженнях недостатньо розроблене питання комплексного підходу до використання словників різних типів в контексті сучасних технологій навчання.

Виклад основного матеріалу. Підвищення загальноосвітнього рівня, забезпечення студентів глибокими знаннями й практичними вміннями під час оволодіння іноземними мовами повинні базуватися на ґрунті підвищення ефективності навчання, що неможливо без застосування технологій навчання з використанням словників. Абсолютно справедливим є твердження Горбачевич К. С. про те, що немає необхідності доводити, що словники є найдієвішою зброєю підвищення мовної культури, одним із основних засобів проведення цілеспрямованої і науково обґрунтованої мовної політики [4, с.33].

Проблема використання словника як засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вимагає розгляду його як єдиної цілісної системи, різні елементи якої діалектично зв'язані. Для зручності такого підходу ми виділяємо нове поняття «словникові технології», під яким розуміємо єдність змісту лексичного матеріалу, способів його розкриття всіма складовими елементами словника з детермінованою діяльністю викладача і студента. Словниковими технологіями в дидактиці – за аналогією з виробничими процесами – ми називаємо весь цикл опрацювання мовного матеріалу за допомогою словників різних типів.

Технології навчання з використанням словників забезпечують сприятливі умови для ефективного навчання іноземних мов. Словник реально стає сьогодні незамінним помічником викладача та студента в опануванні необхідним об'ємом інформації, сприяє розвитку мислення, формуванню самостійності та активності. Словники як джерела інформації є багатофункціональним засобом навчання. Вони включають різнопланову інформацію про слова і про зв'язки між ними.

Лексикограф Берков В.П. зазначає, що ця інформація складається із певних характеристик, або параметрів слова: лексичного значення (слова в рівній мірі є носіями певного постійного об'єму значення), граматичного параметру слова (характеризується ступенем повноти змінних показників слова і його синтаксичної валентності), стилістичного параметру (характеризується вживаністю слів у певних мовних стилях), оцінювального параметру (певна група слів містить в собі елемент ставлення того, хто говорить, до поняття, позначеного даним словом), частотного параметру (визначає частоту вживання слова в мові), ареального параметру (вказує на те, що частина слів і словосполучень обмежена в своєму застосуванні територіальними чи соціальними ареалами), асоціативного параметру (проявляється в тому, що певна група слів і словосполучень викликає в багатьох членів мовного колективу певні асоціації з іншими

словами) та культурного компонента значення слова (містить об'єм інформації, який відображає культуру мовного колективу) [1, с.50-85].

Ступін Л.П. наголошує на тому, що немає жодної можливості подати в одному словнику вичерпну інформацію про мову, яка задовольнила б в однаковій мірі потреби всіх користувачів. Саме тому існують десятки або й сотні словників різних типів [7, с.12].

Незважаючи на те, що лінгвістичні словники мають кілька основних типів і багато різновидів, об'єктом описування в них завжди є саме слово як одиниця мови. Залежно від типу й характеру філологічного словника, конкретне слово в ньому може розглядатися в одному чи в кількох аспектах, скажімо, з погляду походження чи функціонування протягом певного історичного періоду, правопису, вимови і т.д. Г.П. Князькова стверджує, що основою різноманіття словників є множинність ланок і зв'язків в мовній системі, так само, як і аспектів вивчення мови [5, с.20].

Для студентів, що вивчають іноземні мови, лінгвістичний словник – це знаряддя, інструмент щоденної роботи. Користування словниками вимагає професійних знань про них. Студент повинен добре знати структуру словника кожного типу з метою швидкого і успішного пошуку потрібної інформації. Студент повинен знати переваги і недоліки словника кожного типу для того, щоб вибрати не тільки потрібний, але й найкращий довідник для кожного окремо взятого випадку. В.Н. Сергеев слушно заявляє, що для того, щоб отримати допомогу від словників, недостатньо знати про те, які словники існують, потрібно вміти ними правильно користуватися [6, с.5].

Початкові етапи процесу оволодіння іноземною мовою неможливі без двомовного словника, за допомогою якого ми пов'язуємо іноземне слово з близьким або навіть однаковим за значенням словом, висловом, поясненням на рідній мові [8, с.226].

В міру оволодіння мовою значення двомовного словника, звичайно, зменшується, але навряд чи коли-небудь повністю зникне. Можна вести розмову, в якій вживається невідоме ключове слово, так і не вияснивши для себе точного значення цього слова. І на просунутих етапах вивчення мови навіть найдосвідченіші перекладачі звертаються до двомовного словника, хоча шукають там частіше не раніше невідоме їм іншомовне значення, а слово рідною мовою із наявного в двомовному словнику синонімічного ряду, яке підходить до даного контексту.

Коли ми працюємо з перекладними словниками, ми в основному націлені на пошук значення слів. Але вони не в змозі показати нам, як слова використовуються в іноземній мові, адже переклад дає лише просту відповідь на те, що є набагато складнішим.

Це не означає, що всі двомовні словники недосконалі, або, що ми ніколи не повинні використовувати їх. Існують чудові приклади використання двомовних словників і, подобається це комусь чи ні, ми завжди використовуватимемо їх, особливо на початкових етапах вивчення мови.

Але, чим довше використовується двомовний словник, тим гостріше відчутний його основний недолік – відбиток системи рідної мови на системі іноземної, так звана інтерференція, яка особливо відчутна при перекладі на іноземну мову. Усунути чи, вірніше, нейтралізувати інтерференцію можна завдяки використанню поряд із двомовними одномовних словників [8, с.227].

Серед одномовних словників найважливішим типом є словник тлумачний. В ньому засобами рідної мови розкривається (витлумачується) значення слова, характеризуються його граматичні й стилістичні властивості, подаються типові словосполучення (речення) і фразеологічні звороти та наводяться зразки вживання слова у кожному відповідному значенні. Це також тлумачні словники, де значення слова задається певним співвідношенням з іншими словами, значення яких повинно бути зрозумілішим за те, що пояснюється.

В.Г. Гак вважає, що в тлумачних словниках найбільш послідовно відображено лексичне багатство мови у певний період розвитку [3, с.18]. А В.А. Широков звертає увагу на те, що саме в тлумачних словниках, які є джерелом величезного інформаційного і культурного ресурсу, представлена максимальна кількість лінгвістичних параметрів [9, с.93-94].

Початківці ж, звичайно, вважають одномовні словники дуже складними в користуванні, але це залежить від того, чи укладався одномовний словник з думкою про тих, хто починає вивчення мови. У випадку виникнення труднощів, ми можемо розраховувати на двомовні словники. Але дійшовши до середнього рівня вивчення мови, ми усвідомлюємо, що інформація, яку містять одномовні словники, безцінна.

Для вирішення завдань, що постають перед студентами в процесі вивчення іноземних мов, необхідно створити умови, які б забезпечили широке залучення словників для активного пізнавального вивчення мови. Студент повинен чітко усвідомлювати, коли, яким чином і з якою метою словники потрібно застосовувати. А для цього необхідно забезпечити вільний доступ до необхідної інформації, що вміщена у словниках.

Особливо важливим є те, що словникові технології в поєднанні з новітніми освітніми технологіями стають ефективними засобами розвитку мовленнєвої компетенції студентів, забезпечення їх глибокими знаннями й практичними вміннями під час оволодіння іноземними мовами.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Досліджуючи та аналізуючи існуючі матеріали з питання пізнавально-практичного значення технологій навчання з використанням словників, можна зробити висновок, що організація навчання із застосуванням словникових технологій сприяє полегшенню засвоєння лексичного матеріалу і розширенню словникового запасу з різних галузей знань, розвиваючи пам'ять і розумові здібності студентів. Це уможливорює збільшення обсягу інформації і підвищення продуктивності праці студентів і викладачів, посилюючи вимоги до рівня її результатів. Практична реалізація словником своєї традиційної функції носія знань вимагає окреслення шляхів активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі роботи зі словником, які потребують уточнення, розробки і перевірки в умовах навчального процесу, що відкриває перспективи для подальшого дослідження проблеми.

Література:

1. Берков. В. П. Слово о двуязычном словаре. Таллин. «Валгус», 1977. – 140 с.
2. Бондар В.І. Дидактика. – К., Либідь, 2005. – 264 с.
3. Гак В.Г. О некоторых закономерностях развития лексикографии // Актуальные проблемы учебной лексикографии. Сост. В. А. Редькин. М., «Русский язык», 1977. – 320 с.
4. Горбачевич К.С. Принципы нормализации языка в современной русской лексикографии. Современность и словари. Сб. ст. Л., «Наука», Ленингр-е отделение, 1978. – 180 с.
5. Князькова Г.П. К проблеме отбора слов в словарях. Современность и словари. Сб. ст. Л., «Наука», Ленингр-е отделение, 1978. – 180 с.
6. Сергеев В.Н. Словари – наши друзья и помощники. М., Просвещение, 1984. – 144 с.
7. Ступин Л. П. Лексикография английского языка: Учеб. пособие для студентов ин-тов и фак. иностр. яз. – М.: Высш.шк., 1985. – 167 с.
8. Уваров В.Д. Логический и исторический подходы к построению словарного толкования // Актуальные проблемы современной лексикографии. Сост. В. А. Редькин. М., «Русский язык», 1977. – 320 с.
9. Широков В.А. Феноменология лексикографических систем, К., «Наукова думка», 2004. – 327 с.

Статья посвящена проблеме важности широкого применения технологий обучения с использованием словарей разных типов для обеспечения студентов глубокими знаниями. Проанализированный материал указывает на необходимость работы студентов со словарем для повышения уровня владения иностранным языком.

The article is dedicated to the subject of the importance of large-scale application of teaching technology with different types dictionaries for providing students with deep knowledge. Examined material stresses the necessity of students' work with a dictionary to increase their level of foreign languages mastering.